

Beter af in de jeugdinrichting

Criminele jongeren tot 23 jaar kunnen dankzij het adolescentenstrafrecht geplaatst worden in een JJI. Hier werken zij aan een betere toekomst. Onlangs werd in JJI Teylingereind de pilot van een speciale leefgroep voor adolescenten succesvol afgerond. Veel partijen werken er samen.

Vroeger was het duidelijk: werd je door de rechter bestraft dan ging je naar een Justitiële Jeugdinrichting (JJI) als je nog geen 18 jaar was. Was je dat wel, dan kwam je doorgaans terecht in een penitentiaire inrichting (PI). Het gevolg: een grote groep jongvolwassenen liep vast in het stevige regime van de PI. Dat gold met name voor een groot aantal licht verstandelijk beperkte adolescenten, die vaak te kampen hebben met psychiatrische problemen en die sociaal-emotioneel gezien nog niet volwassen zijn. Het adolescentenstrafrecht, ingevoerd op 1 april 2014, moet uitkomst bieden. Deze wet biedt rechters de mogelijkheid jongvolwassenen te plaatsen in een JJI, indien dit beter aansluit bij hun ontwikkelingsfase en problematiek. Daar is meer aandacht voor bejegening, opvoeding, opleiding en is alle behandeling gericht op een delictvrije toekomst.

Aanpak-op-maat

In JJI Teylingereind in Sassenheim werd al ruim vóór de invoering van het adolescentenstrafrecht nagedacht over de (mogelijke) consequenties ervan. Dick Kroon, manager Behandling en Observatie in Teylingereind, maakte de oprichting van de speciale leefgroep voor adolescenten mee. 'We zaten met een werkgroep bij elkaar en stelden hardop de vraag: Stel dat hier straks een groep

18-plussers komt, hoe gaan we daar dan mee om?’ Het oprichten van een aparte leefgroep noemt hij een *good guess*. ‘Een aanpak-op-maat voor deze groep blijkt heel goed te werken’, meent Kroon.

Kwetsbare jongvolwassenen

Dat beaamt zijn collega Gillian van de Waterbeemd. Zij is als gedragswetenschapper verbonden aan de adolescentengroep in Teylingereind. Van de Waterbeemd vertelt: ‘Vooraf dachten we dat we te maken zouden krijgen met een groep jongens die sociaal-emotioneel volwassener zijn en meer vaardigheden hebben dan de groep waar we al bekend mee zijn. Die aanname hebben we snel laten varen. De jongens die vanuit het adolescentenstrafrecht hier komen, zijn zeer kwetsbaar. Ze zijn vrijwel zonder uitzondering verslaafd, meestal aan softdrugs. Geld en status zijn belangrijk voor ze, en het grootste deel zit hier dan ook vanwege vermogensdelicten. Dat is de trieste kant van het verhaal. De andere kant is dat ze niet verhard zijn, ze zijn begeleidbaar. De meeste jongens wonen bij hun moeder en hebben simpelweg nooit geleerd zelfstandig te zijn. We denken dan ook dat we met deze groep relatief veel resultaat kunnen boeken.’

Korte lijnen

Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is om de jongens weer perspectief te geven. Opleiding hoort daarbij. Vrijwel geen van de jongens ging buiten de gevangensmuren nog naar school. In Teylingereind moeten ze wel. Daar gaan ze naar De Burcht, een school binnen de muren waarvan de uitvoering in handen is van de Aloysiusstichting. De stichting is maar één van de vele partijen waarmee Teylingereind samenwerkt. Kroon: ‘Vanaf moment één was duidelijk dat we wilden samenwerken met onze ketenpartners. Zo zijn we direct in gesprek gegaan met de reclassering, het OM en aanbieders vanuit het forensische GGZ-veld. Er zitten hier twee begeleiders van De Waag intern. Ook komt hier één keer in de week iemand namens de drie reclasseringsorganisaties. Dat is bijzonder, maar wel heel effectief. De lijnen zijn kort. Voor deze doelgroep zijn vaste gezichten heel belangrijk.’

‘Deze jongens kunnen de eisen die gezien hun leeftijd aan hun gesteld worden, niet dragen’

Dat blijkt ook wel: van de jongens blijft het grootste deel na hun detentie onder de hoede van de Waag. Daarmee is de zo belangrijke

continuïteit gewaarborgd. Want, zo vertelt Van de Waterbeemd: 'Jongeren en adolescenten verblijven hier zo kort, dat het onmogelijk is om ze in die detentieperiode voldoende handvatten te geven voor het leven daarna. We komen hier nauwelijks de storming fase en de apenrots voorbij. Daar hebben we hulp bij nodig.'

Profvoetballers en gangstarappers

Tijdens detentie wordt een begin gemaakt met het werken aan de zelfstandigheid van de jongens. 'Zelf verantwoordelijkheid nemen, dat is er meestal niet bij. Er is hier een jongen die altijd liegt. Altijd. Een ander weigert pindakaas te eten uit een al gebruikte pot. Maar één boterham tegelijk op je bord leggen, wat jij en ik zouden doen, is voor deze jongens een uitzondering. Het lijken kleine dingetjes, maar dat is waar we mee te maken hebben. Deze jongens kunnen de eisen die gezien hun leeftijd aan hen gesteld worden niet dragen. Ondertussen hebben ze totaal onrealistische verwachtingen ten aanzien van hun toekomst. De ene dag willen ze profvoetballer worden. De andere dag gangstarapper. Door ze naar school te sturen, met ze in gesprek te gaan, hopen we ze een stukje de goede richting uit te krijgen. Youturn, het programma dat we gebruiken voor de 'gewone' jongeren in de JJI, blijkt met een paar aanpassingen ook prima te werken voor deze groep.'

Kroon: 'Dit soort hulp is heel erg nodig. Een zorgelijk hoog percentage van hen heeft nog nooit professionele hulp of begeleiding gehad. Terwijl dat is wat deze groep het hardste nodig heeft. Het is winst dat wij dat nu, dankzij het adolescentenstrafrecht en de enorm intense samenwerking met de partners, eindelijk kunnen bieden.'

Lees wat professionals uit de praktijk vinden van de invoering van het adolescentenstrafrecht in een artikel in een [eerdere editie van DJIzien](#) over dit onderwerp.

Tekst: Nienke Ledegang Beeld: Fokke Eenhoorn
